

TÜRKİYE ZİRAATİNDE SERACILIK FAALİYETLERİNE BİR

ÖRNEK: FETHİYE OVASINDA SERACILIK VE ÖNEMİ

An Example to The Greenhouse Activities in Turkish Agriculture: Greenhouse

Activities in The Fethiye Plain and Its Importance

Mesut DOĞAN ^a

^a esutan@istanbul.edu.tr

Alındığı tarih: 01.03.2004; Kabul tarihi: 24.08.2004

Abstract

The Fethiye plain is located in the "Teke Region" in the Anatolian peninsula. The physical and human conditions of the Fethiye plain make it possible for the green house activities to be conducted in the best possible manner. People need nourishment in order to survive. It is true that the agricultural fields get smaller in the Fethiye plain and other similar plains. Therefore, it is necessary to place importance on intensive conditions to get maximum productivity from the fields of agriculture.

Key Words: *Agriculture, agricultural fields, climate, green house, Turkey.*

Anahtar Kelimeler: İklim, tarım, tarımsal alanlar, Türkiye, sera etkisi.

GİRİŞ

Fethiye ovası Anadolu'nun güneybatısında, 1941 yılında I. Türk Coğrafya Kongresinde kabul edilen esaslara göre, Akdeniz Bölgesi, Antalya Bölümü 'Teke Yöresinde' bulunmaktadır. Ancak Türkiye'nin idari bölünüşü açısından çalışma sahamızın tamamı Ege Bölgesi'nde yer alan Muğla İlinin sınırları içindedir.

Tarımsal faaliyetler, tarihin en eski zamanlarından itibaren insanların yerleşik hayata geçmesiyle yapılmaya başlanmıştır. İnsanlar tarım yaparak hem beslenme sorunları çözümlenmeye başlanmış, hem de iktisadi faaliyet olarak gelir elde etme çabası içine girmişlerdir.

Eski çağlarda devletler kurulurken kendisini yaşatacak tarım alanlarına ihtiyaç duyarlardı. İşte burada kurulan Telmessos şehri varlığını tarım alanı olan

Fethiye ovasına borçludur. Bu özelliğinden dolayı her zaman dikkatleri üzerinde toplamış olan Telmessos şehri, sürekli istilalara uğramıştır.

Tarihi oldukça eski olan araştırma sahamız Fethiye Ovasına bağlı olarak yaşadığı gibi, korunaklı körfezi, limanı, art bölgesine kolay geçilmesi ve etrafındaki zengin krom yatakları nedeniyle çevresini kendisine bağlamış bu yüzden eski zamanlardan itibaren yerleşime açılmıştır. Ayrıca müsait iklim şartları insanları buraya çekmesine de bir sebeptir.

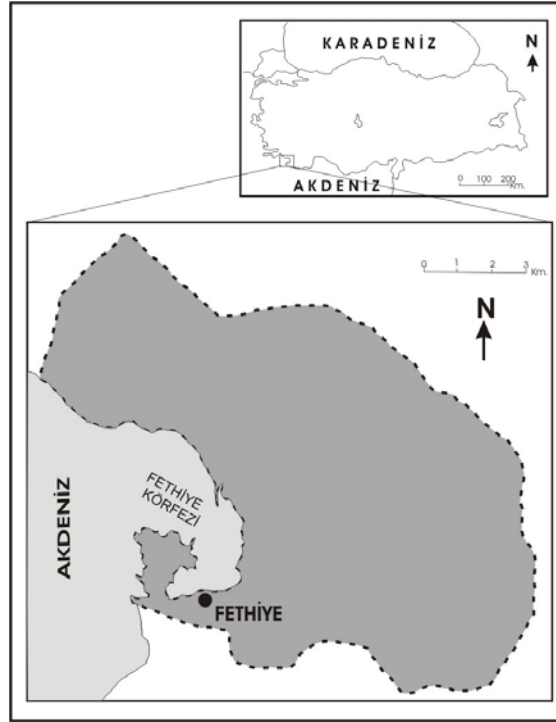
AMAÇ VE KULLANILAN YÖNTEM

Fethiye Ovasında var olan seracılık potansiyelinin geliştirilerek bölge ve

ülkemiz ekonomisi açısından önemini ortaya koymak amacıyla hazırlanan bu çalışmada, çeşitli dönemlerde bölgede yapılan arazi çalışmaları ile resmi kurum ve kuruluşlardan alınan bilgiler ışığı doğrultusunda ziraat hayatı değerlendirilerek yorumlanmıştır.

FİZİKİ VE BEŞERİ ŞARTLARIN ZİRAATE ETKİLERİ

Fethiye Ovasının fiziki şartlarından morfoloji, iklim, toprak ve su kaynakları açısından fevkalade uygun şartlar arz etmektedir. İnsanların geçmişten gelen ziraat alışkanlıklarını da fiziki şartlarla birlikte değerlendirildiğinde alınan verimin yüksek olmasını sağlamıştır.

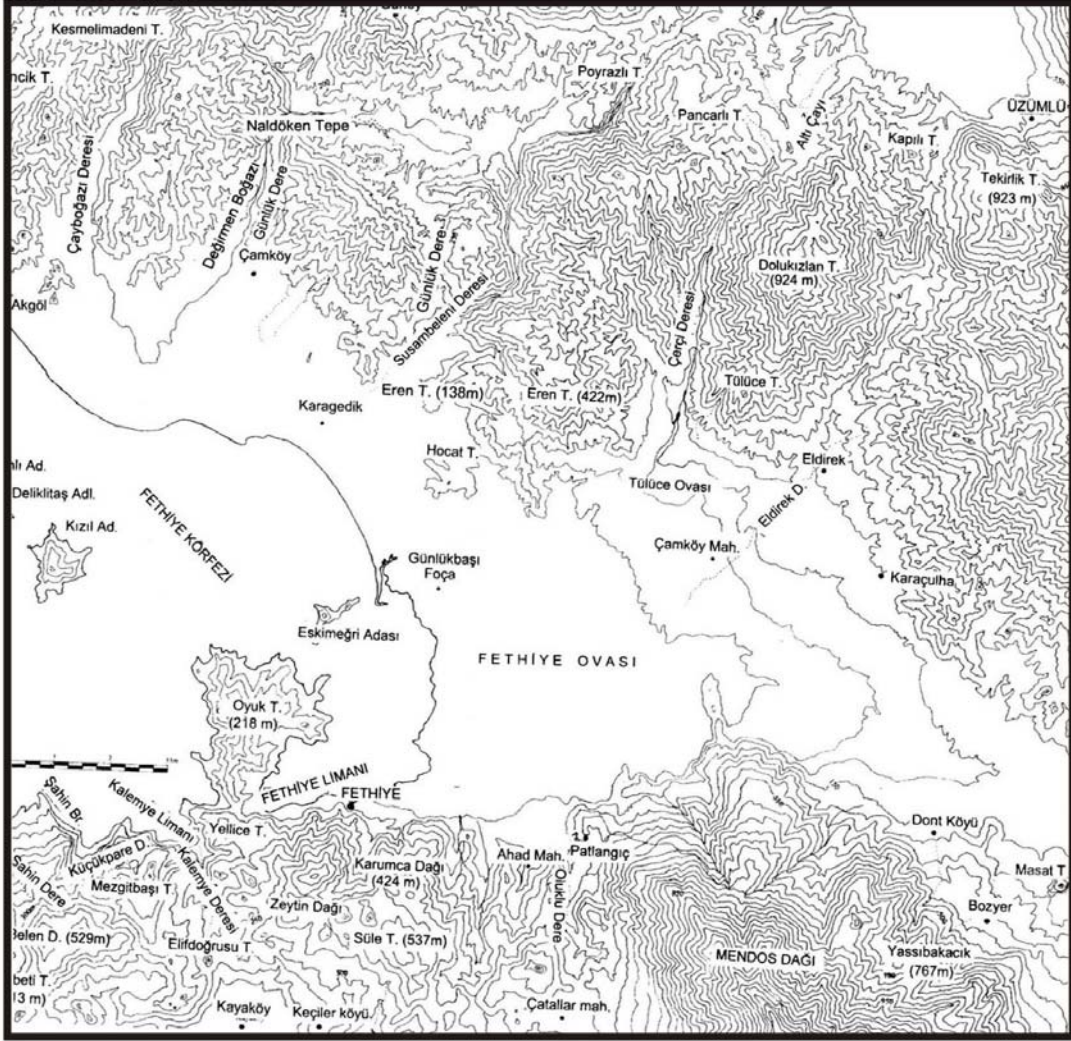

Şekil 1- İnceleme alanının lokasyon haritası.

Fethiye ovasının genel görünümü, dış bükey kısmı kuzeye, sivri ucu batıya doğru yönelmektedir. Ovanın batı kısmı körfeze doğru açıılır. Çevreden inen akarsu ve derelerinin getirdiği alüvyonlar eski körfezin bir kısmını oluşturan ovaya yayılmış durumdadır. Ovadın çevreye

doğru özellikle doğu batı yönünde dağ eteği ovası oluşmuştur. Bilindiği üzere alüvyal topraklar en verimli ziraat topraklarını oluşturmaktadır. Çalışma sahamızın bu özelliği, ziraatın eskiden beri canlı olmasına sebep olmuştur.

*TÜRKİYE ZİRAATİNDE SERACILIK FAALİYETLERİNE BİR ÖRNEK:
FETHİYE OVASINDA SERACILIK VE ÖNEMİ*

Şekil 2- Fethiye Ovası ve çevresinin topografya haritası

İklim, ekonomik faaliyetleri çok yakından etkilemektedir. Özellikle ziraat faaliyetleriyle iklim şartları arasında sıkı bir ilişki vardır. Fethiye ovasında iklimatik şartlar ziraat için olumlu etki yaratmaktadır. Ovanın tarımdaki ürün çeşitliliği ve yüksek verimi yanında alüvyal

topraklara, sıcaklığa ve yağışa bağlıdır. Ova Akdeniz iklim kuşağı içinde yer almaktadır. Bilindiği gibi Akdeniz ikliminin en büyük özelliği; yazlarının sıcak ve kurak kışlarının ise ılık ve yağışlı olmasıdır. Bu durum araştırma sahamıza da tam olarak gözlenmektedir.

Tablo 1- Mevsimlik Ortalama Sıcaklıklar (°C)

İstasyon	İlkbahar	Yaz	Sonbahar	Kış
Fethiye	14.2	24.3	17.0	9.0

Yukarıdaki tablo incelendiğinde İlkbahar, yaz ve sonbahar mevsimlerinde sıcaklıkların çok düşmediği görülmektedir. En soğuk mevsim olan kış döneminde dahi sıcaklığın çok düşmediği görülmektedir. Hiç kuşkusuz bu durumun sahamızın ziraati, turizmi ve yaşam biçimi üzerinde olumlu tesiri oldukça büyüktür.

minde dahi sıcaklığın çok düşmediği görülmektedir. Hiç kuşkusuz bu durumun sahamızın ziraati, turizmi ve yaşam biçimi üzerinde olumlu tesiri oldukça büyüktür.

Tablo 2- Aylık Ortalama Sıcaklıklar (°C)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Yıllık
Fethiye	8.3	8.8	10.8	13.8	18	22.7	25.2	25.0	21.6	16.9	12.7	10.0	16.1

Tablo 2'ye bakıldığında Fethiye'de yıllık ortalama sıcaklık 16.1C °'dir. Bu sıcaklık ova ziraatini olumlu yönde etkilemektedir. Ziraatın olumlu olmasını sağladığı gibi verimin de yüksek olmasını sağlamıştır. En soğuk aylarda sıcaklık ziraati olumsuz etkileyecek kadar düşmediği gibi ovada don olayı görülen gün sayısı 3.1 gün olup küçük bir rakamı ifade etmektedir. Sahamızdaki iklim elemanlarından yağış oldukça önem kazanmaktadır.

Ancak Ocak ve Şubat ayları sıcaklık ortalamasının 10 °C nin çok altına düşmemesi, Mart ile Aralık aylarında ise 10 °C üzerinde olması yörenin ziraat hayatını, özellikle kış mevsiminde turfanda sebze yetiştiriciliğine yönelmiş seracılık faaliyetlerini olumlu yönde etkilemektedir. Fethiye ovasında özellikle turfanda sebze yetiştiriciliğine yönelmiş

seraları ovanın taban kısmında değil etek ovalarında ve genellikle farklı seviyeden müteşekkil taraçaların yüzeyinde tesis edilmelidir. Fethiye ovası ziraatinde bu bilinç henüz yerleşmemiştir.

Fethiye ovasında kış mevsiminde aylık ortalama sıcaklıkların bu yöre için olağandan daha düşük gibi görülmesi dikkat çekici bir iklimik hususiyettir. Zira bu ovayı kuzey, güney ve özellikle doğudan çevreleyen ve yer yer 1500 m'yi geçen dağlık (bazı yerlerde 2500 m'yi bulur) sahalar üzerindeki soğuk ve ağır hava kütlelerin zaman zaman aşağılara inerek Fethiye ovasına yerleşmesi sebebiyledir. Ayrıca bu suhunet tersleşmesi aynı zamanda Fethiye şehri ile çevresindeki ovalık kısımda hava kirliliğinin daha da etkili olmasına zemin hazırlamaktadır.

Tablo 3- Aylık Ortalama Yağış (mm)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Yıllık
Fethiye	207.7	140.0	87.3	35.6	29.6	6.6	14.9	8.4	16.2	71.2	120.2	218.1	956.0

Görüldüğü gibi Fethiye'de yıllık ortalama yağış oldukça fazladır. Denizden gelen nemli hava ova çevresindeki yüksek dağ kütlelerine çarparak yükselip soğuması neticesinde konveksiyonel ve frontal yağışla 956 mm. gibi yüksek bir rakam oluşmaktadır. Bu 956 mm. yağışın % 60'ının kışın, % 17'sinin ilkbahar, % 22'sinin sonbahar ve % 1'inin yazın düştüğü tespit edilmiştir. Yaz kuraklığı ziraatte sulamayı gerektirmektedir.

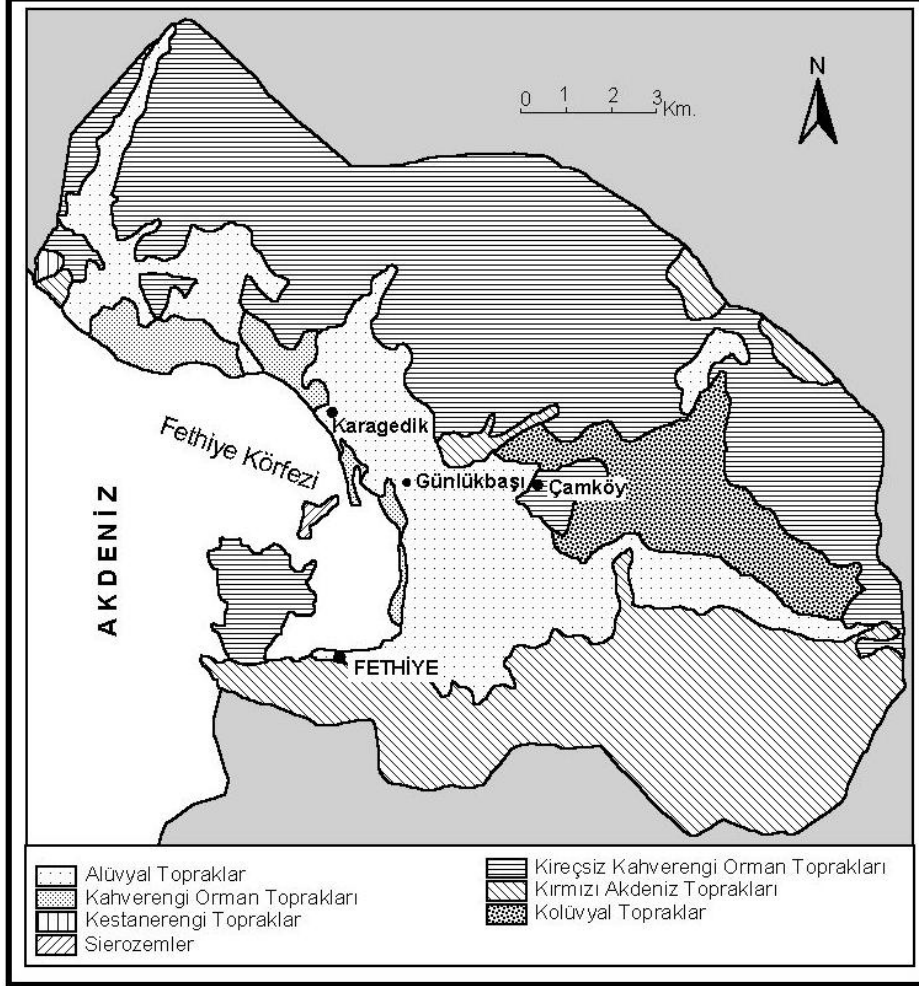
Dolayısıyla sulama, sahamızda çok önemlidir.

Ziraat için önemli olan bir diğer unsur ise, nispi nemdir. Özellikle ovada yazın artan sıcaklıkla birlikte nisbi nem düşmektedir. Buna bağlı olarak bitkinin su ihtiyacı daha da büyümektedir. Bu durum ürünün olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır. Nispi nem oranı sera içinde son derece dikkatli bir şekilde kontrol altında tutulmalıdır.

*TÜRKİYE ZİRAATİNDE SERACILIK FAALİYETLERİNE BİR ÖRNEK:
FETHİYE OVASINDA SERACILIK VE ÖNEMİ*

Fiziki şartlardan ziraatı etkileyen bir diğer husus da topraktır. Dünya nüfusu, gittikçe artan şiddetli beslenme meselesiyle karşı karşıyadır. Buna sebep verimli toprakların bazı bölgelerde hızla

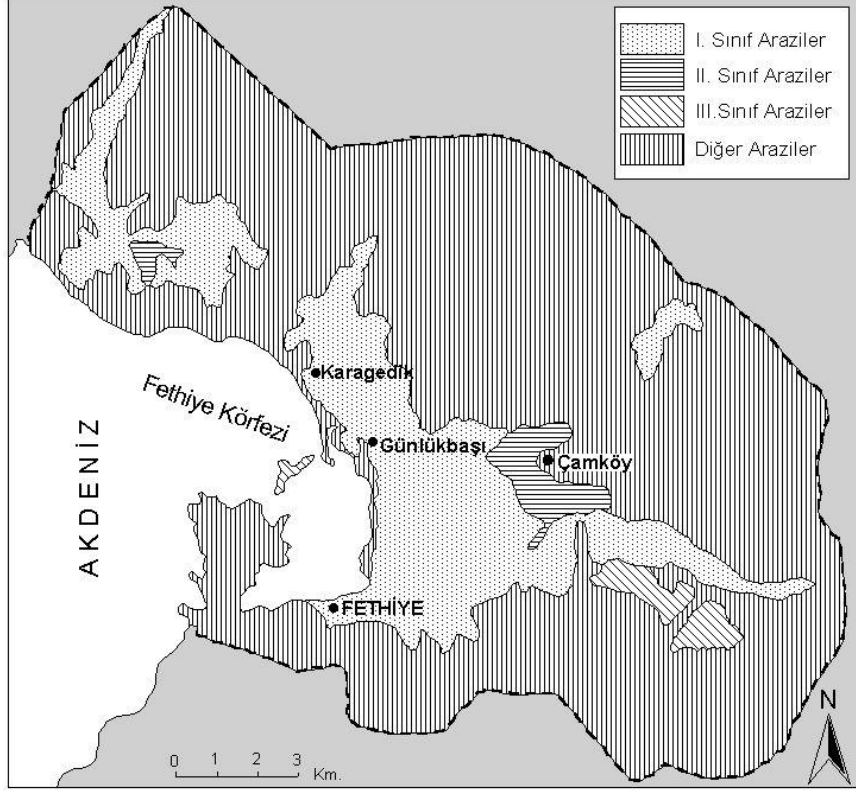
azalmasıdır. Ziraat hiç kuşkusuz topraksız yapılamayacaktır. Sahamız toprakları Akdeniz kuşağı içine girmektedir. Alüvyal ve kolüvyal topraklar sahamızda önem kazanmaktadır.

Harita 3: İnceleme alanının toprak türleri haritası

Ayrıca Kırmızı Akdeniz Toprakları, Kahverengi Orman Toprağı, Kırmızı Kahverengi Akdeniz Toprakları, Kireçsiz Kahverengi Orman Toprağı ve Sierozemler dikkati çekmektedir. Alüvyal ve Kolüvyal topraklar taşınmış olup sahamızda en verimli toprakları oluşturmaktadırlar. Çalışma sahamızın ova olması nedeniyle verimli topraklar oldukça geniş yer kaplar. Alüvyal topraklar Kargı, Yanıklar, Çiftlikköy ve Eldirek köylerinde; kolüvyal topraklar Çamköy, Karaçulha ve Eldirek

köyünün kuzey kesiminde yer alırlar. Araştırma sahamızda birinci derecede verimli topraklar; Kargı, Yanıklar, Çiftlikköy, Eldirek Esenköy ve Karaçulha çevrelerinde yer alırken ikinci derecede önemli topraklar; Çamköy, Yanıklar- Kargı arasında, Üçüncü derece verimli topraklar Esenköy ve Bozyer köylerinin batısında yer alırlar. Diğer sınıf topraklar ise, sahamızın daha çok kuzey ve güneyinde yer kaplarlar.

Harita 4: İnceleme alanının toprak sınıfları haritası.

Son yıllarda ülkemiz genelinde olduğu gibi Fethiye ovasında da verimli topraklar gittikçe azalmaktadır. Şehrin genişleyerek kuzeye doğru Çalışlarla birleşmesi yanında turizm faaliyetleri sahada yapılan tarımın kısıtlanmasına ve hatta azalmasına neden olmakla birlikte gelecek için tehlike arz etmektedir.

Çalışma sahasında ziraatı etkileyen bir diğer fiziki unsur da sudur. Fethiye ovasında dikkati çekecek kadar büyük akarsular yoktur. Daha çok dere ve çaylar bulanmakta, ancak bunlar zengin sayılacak kadar su taşımazlar. Çoğu yaz döneminde kurumaktadırlar. Çünkü akarsuların rejimleri ile yağış arasında doğru orantı söz konusudur. Çalışma sahasındaki önemli dereler; Değirmenboğazı, Çerçi, Susambeleni, Mersinli, Üzümlü (Eldirek) ve Çayboğazıdır. Ovada Fethiye ve Kestep

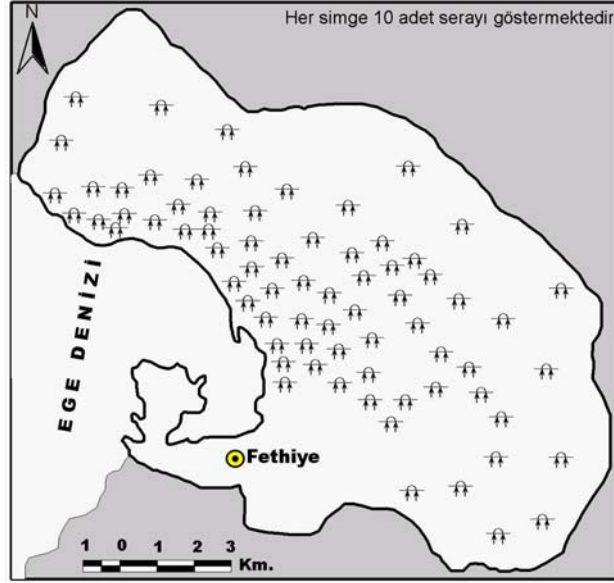
ana sulamaları altında; Bozyer sulaması, Eldirek sulaması, Yanıklar sulaması ve Karaçulha sulamalarıyla ziraat yapılmaktadır. Belirtilen bu sulama şebekeleri çalışma sahasını bir ağ gibi örmüştür. Bu durum Fethiye ovasında her mevsim ziraatın yapılmasına olanak tanımıştır. Ancak şu bir gerçektir ki sulama bitkinin ihtiyacına, gelişme zamanına ve uygun sulama tekniğine göre yapılmasıyla verimin artacağı ve maliyetin düşeceği unutulmamalıdır. Yüksek taban suyu problemi ziraat için önemlidir. Fethiye ovasında Yanıklar ve Karaçulha'nın sahile irtibatlı olduğu kesimlerinde yüksek taban suyu problemi vardır. Bu meseleyi gidermek amacıyla DSİ tarafından yapılan çalışmada bu bölgelerde dolgu yapılarak problemin aşılacağı üzerinde durulmuştur.

*TÜRKİYE ZİRAATİNDE SERACILIK FAALİYETLERİNE BİR ÖRNEK:
FETHİYE OVASINDA SERACILIK VE ÖNEMİ*

FETHİYE OVASINDA ZİRAAT VE BUNA BAĞLI OLARAK “SERACILIK”

İnsanlar yaşamlarını devam ettirebilmek için beslenmek zorundadırlar. Hiç kuşkusuz beslenmenin temelini de ziraat oluşturmaktadır. Dünya üzerinde hangi ülkeye bakılırsa bakılsın ister gelişmiş olsun, ister geri kalmış ülke olsun ziraat iktisadi faaliyetlerin başında gelir. Çalışma sahamızda tarla ziraatının yanında örtüaltı yetiştiriciliği de azımsanmayacak ölçüde yapılmaktadır. Sebze ve

meyvelerin özellikle vitamin ve mineral madde bakımından beslenme-deki önemi anlaşıldıkça insanların yılın her gününde çeşitli sebze ve meyvelerden yararlanma istekleri, müsait durum gösteren sahalarda seracılığın gelişmesini sağlamıştır. İlkel seraların kurulması Romalılar dönemine kadar inmektedir. Modern seralar ise, 18.yy’dan sonra Almanya, İngiltere ve ABD’de geliştirilerek bugünkü halini almıştır. Seracılık bir entegre tesis gibidir.

Harita 5: İnceleme alanında seraların dağılışı

İçindeki sıcaklığın düzenlenmesinden, sebzelerin fidesi ve meyvesinin gelişmesine kadar büyük emek isteyen bir organizasyondur. Her bölgede her mevsim ziraat yapma imkanı yoktur. İklimin kışın soğuk, yazın ise aşırı sıcak ve kuraklık olduğu bölgelerde sebze yetiştirmek oldukça zor ve hatta bazen de imkansızdır.

Dünyada sera yetiştiriciliğinin geçmişi eskiye dayanmasına rağmen , ülkemizde 1950 sonrası basit biçimli serler kurulmuştur. 1965 yılından sonra serada alınan verim yükselmiş, üründe kalite artmıştır. Artan kalite ve talep ülkemizde ve Fethiye’de seraların daha modernleşmesini ve büyümesini sağlamıştır. Çalışma sahamızda cam ser, plastik ser ve tünel ol-

mak üzere üç çeşit sebze yetiştirme tesisi mevcuttur.

Tablo 4- Araştırma Sahamızın Örtüaltı Alanları (dekar)

Yıllar	Plastik Sera	Cam Sera	Tünel	Toplam
1990	2432	940	614	3986
2001	4194	2272	1024	7490

Kaynak: Fethiye İlçe Tarım Müdürlüğü

Tablodan görüldüğü gibi 1990 yılında Fethiye ovasında 3986 dekar sera alanı var iken, bu rakam 2001 yılında % 88 artarak 7490 dekar alana çıkmıştır. Ancak bu artma sera alanında olurken tarla yapılan ziraat alanları son yıllarda giderek azalmaktadır. Çalışma sahamızda hem

tarla yetiştiricilikte hem de örtüaltı yetiştiriciliğinde en çok domates, patlıcan, biber, hıyar, sakızkabağı ve taze fasulye yetiştirilmektedir. Bunlardan domates, patlıcan ve biber örtüaltı yetiştiriciliğinin en başta gelen ürünleridir. Bu ürünler ülkemizin değişik bölgelerinde de yetiştirilmektedir. Ancak yetiştirilen bazı bölgelerde örtüaltı yetiştiriciliği yapılamamaktadır. Araştırma sahamız bu yüzden oldukça şanslıdır. Sahamız şartlarını iyi değerlendiren çiftçiler ekonomik yönden karşılığını almasına rağmen bazı yıllarda zarara uğramaktadır. Hava sıcaklığının aniden düşmesi don olayının görülmesi aşırı yağış nedeniyle seranın sular altında kalması ve zirai sistemlerde meydana gelen aksaklıklar sera yetiştiriciliğinde çiftçinin zararına sebep olmaktadır.

Yetiştirilen Başlıca Ürünler ve Yetiştirme Koşulları

1-Domates

Dünya insanının temel besinlerinden biridir. Araştırma sahamızın sebze üretimine sunduğu uygun şartlar nedeniyle oldukça çok yetiştirilen bir üründür. Domates sıcaklığı seven bir sebzedir. Çimlenme döneminde sıcaklık minimum 10 °C olmalıdır. Genel olarak ideal sıcaklığı 20-25 °C dir. Serde sıcaklık 10 °C nin altına düşmemesi gerekir, iklim kısmın da belirttiğimiz gibi Ocak, Şubat ve bazen de Aralık ayında sıcaklık 10 °C nin altına az da olsa düşmektedir. Bu düşüş seralarda soba kurularak telafi edilmekte ürün için gerekli sıcaklık oluşturulmaktadır. Domates için ışık ve su ölçüsü önemlidir. Ayrıca toprak türü, yapısı, gübreleme devresi ve zamanı, fide çeşidi, sırığa alma ve budama, hastalık ve zararlılardan koruma ürünün kalitesini arttırmaktadır.

Tablo 5: Örtüaltında yetiştirilen domatesin ekiliş (dekar), verim (kg/da), üretim (ton) miktarları.

Yıllar	Ekiliş	Verim	Üretim
1997	3650	34000	27460
2001	6020	97000	62500

Çalışma sahamızda domates için gerekli fiziki ve beşeri şartların uygun

olması, domates yetiştiriciliğini ön plana çıkarmıştır. Fethiye ovasında 1997 yılında 3650 dekar olan ekiliş sahası, 2001 yılında artarak 6020 dekar olmuştur. Buna paralel olarak verim dikkat çekecek kadar artmış 34.000 kg'dan 97.000 kg'a ulaşmıştır. Ekim alanı % 65 oranında artarken, verim % 185 artmıştır. Verimin ekim alanına göre çok fazla artması, birim alanda verimin artmasına, tabii şartların olumlu sonuçlarına ve çiftçinin başarısına bağlanabilir. Ayrıca iyi tohum, zararlılarla mücadele ve gübre kullanımı da bu başarıya katkı sağlamıştır.

2- Patlıcan

Çalışma sahamızda örtüaltı sebze yetiştiriciliğinde II. sırayı alan ürün patlıcandır. Patlıcanın yetiştirilmesi domates ve biber kadar kolay değildir. Daha çok uğraş ve uygun fiziksel ortamın oluşturulması gerekmektedir. Daha fazla sıcaklık ve ışığa ihtiyaç duymaktadır. Özellikle kış aylarındaki sıcaklık son derece önemlidir. Ayrıca patlıcan için % 55-60 oranında nem gerekmektedir. Nemin bu değerlerin altına düşmesi veya çıkması üründe renk ve şekil bozukluklarına neden olmaktadır. Toprak drenajlı ve kumlu olup Ph 7 aralığında seyretmelidir. İlkbahar yetiştiriciliğinde Patlıcan tohumu 1-15 Ekim tarihlerinde ekilmekte 15 Ocak-15 Şubat tarihlerinde fideler dikilmelidir. 20 Nisan-30 Haziran arasında da hasat işlemi yapılmaktadır.

Tablo 6: Örtüaltında yetiştirilen patlıcanın ekiliş (dekar), verim (kg/da), üretim (ton) miktarları.

Yıllar	Ekiliş	Verim	Üretim
1997	850	30000	25500
2001	1072	44000	31500

Patlıcanın ekim alanı 1997 de 850 dekar iken 2001 yılında bu alan % 26 artarak 1072 dekara ulaşmıştır. Verim ise aynı yıllarda 30.000 kg'dan 44.000 kg'a yükselerek % 47 artarak domateste olduğu gibi patlıcanda olumlu şartlardan nasibini alarak verimde de bir artış görülmüştür.

**TÜRKİYE ZİRAATİNDE SERACILIK FAALİYETLERİNE BİR ÖRNEK:
FETHİYE OVASINDA SERACILIK VE ÖNEMİ**

3-Biber

Araştırma sahamızda dikkati çekecek kadar yetiştirilen ürünlerdendir. Ancak biber; dolmalık, uzun, domates ve süs biberi (sivri ve yuvarlak) olmak üzere çeşitlere ayrılır.

Yetiştirmelerinde optimum sıcaklık isteği 20-30 °C'dir. Tohumların çimlenmesi için gereken minimum sıcaklık 10 C°'ye ihtiyaç vardır. Işık, su ve nem biber içinde çok önemlidir. Özellikle nem % 70 civarında olmalıdır. Dengesiz sulama meyvenin küçük olmasına sebep olacağı gibi kökleri nazik olduğundan havasız toprakta bitkiye zarar vermektedir. Ph 6-6.5 olmalıdır. Ayrıca gübreleme ve fide yetiştiriciliğine de önem verilmelidir.

Tablo 7: Örtüaltında yetiştirilen biberin ekiliş (dekar), verim (kg/da), üretim (ton) miktarları.

Yıllar	Ekiliş	Verim	Üretim
1997	65	6240	288
2001	122	9418	394

Biber ekimi 1997 yılında 65 dekar iken 2001 yılında yaklaşık % 88 oranında artarak 122 dekara yükselmiştir. Verim 1997 yılında 6240 kg. iken 2001 yılında % 51 artarak 9418 kg'a çıkmıştır. 1997-2001 döneminde ekiliş alanında %88 artış görülürken verim % 51 artmış olup rakamsal olarak bir paralellik görülmemektedir.

Tarım üretiminde ürünün artış ve düşüşünü belirleyen hava koşulları ve piyasa şartlarının olumsuz etkisini çalışma sahamızda biber yetiştiriciliğinde görmekteyiz.

SONUÇ

Araştırma sahamızda ziraatın menşei çok eskiye inmekte ve günümüzde de canlı bir şekilde devam etmektedir. Fethiye ovasında tabiat şartlarının uygun olması, su sorununun çözülmesi, çiftçini ziraat konusunda daha bilgili hale gelmesi nedeniyle tarımda yüksek verim alınmaktadır.

1990 nüfus sayımından 2000 yılındaki nüfus sayımına kadar geçen 3 nüfus sayımında nüfus artışının yavaşlaması,

kişi başına düşen ziraat alanının sabit kaldığı düşünülebilir. Ancak bununla beraber son yıllarda ziraat alanlarının daraldığı da unutulmamalıdır. Çalışma sahamızın iktisadi faaliyeti ziraat ve turizmdir. Türkiye'nin % 50'yi aşan kısmı 1000 m.'nin üstündedir. Gerçekten de ülkemizin ortalama yükseltisinin 1132 m. gibi yüksek bir değer ifade etmesi, Fethiye ovasını küçükte olsa ne kadar önemli olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır. Bu öneminim değerlendirilmesi neticesinde yılda 2-3 defa ürün alınmaktadır.

Eski çağlarda devletler kurulurken varlığını devam ettirecek tarım alanlarına ihtiyaç duyarlardı. Günümüzde ise ülkemizin farklı yerlerinde ziraat, iklimin daha müsait olduğu yerlerde ise seracılık yapılmaktadır. Seracılığın yapıldığı yerlerden biri de Fethiye Ovası'dır. Ovanın bu olumlu durumundan en iyi şekilde faydalanmak gerekir. Seracılık eğitimle öğrenilir, pazarlamayla geliştirilir. Seracılık, sadece ürünü soğuktan korumak anlamına gelmez. Adeta ziraat içinde ayrı bir sektör oluşturmuştur. Sebzeçilik, seracılıktan en büyük payı alan üretim olup, seracılığı geliştirirken sadece kendimize yetecek kadar değil, gelir getiren bir ihracat kaynağı olarak düşünmeliyiz. Bu durumda çiftçiyi teknik ve pratik açıdan bilgilendirerek, gerekli kredileri vererek Fethiye'nin ziraat hayatına katkısı çoğaltılabilir. Bu vesileyle şu hususa da değinmek gerekir ki, Türkiye'nin özellikle batı ve güney kıyılarındaki sulanabilir ziraat sahaları ile şehirler ve turistik tesisler arasında son 20 yıldır amansız bir mücadele sürmektedir. Güneş ve denizden yararlanmaya yönelik turizm faaliyetleri arttıkça, yani kıyı bölgelerimizde turistik tesisler kuruldukça, verimli ve sera tesisine daha elverişli ziraat sahaları, maksadın dışına çıkarılmaktadır. Bu durum elbette memleketimizin geleceğinde nüfus miktarı ile ziraat alanları arasındaki oranın daha da çoğalmasına, dolayısıyla beslenme meselesinin daha da artmasına ve daha ciddi beslenme problemlerinin ortaya çıkmasına zemin hazırlayacaktır.

Şüphesiz şehirlerin yayılması sanayi ve turistik tesislerin kurulmasında, ziraata elverişli alanların kaybedilmesine ve tarım dışı amaçlarla kullanılmamasına özen gösterilmesi gerekmektedir.

Ancak şu bir gerçektir ki, Türkiye'nin batı ve güney kıyılarında, 1980'lerden itibaren gittikçe artan seracılık, aynı zamanda bu kesimlerde gelişen turizm hareketleriyle de çok yakından ilgilidir. Kıyılara gelen yabancı turistler ile yazlık evlerine gelen ve satın alma gücü itibarıyla Türkiye'nin çok üstünde milyonlarca kişinin taze ve turfanda sebze ihtiyacını karşılamak üzere gittikçe artan sayıda seralar tesis edilmektedir. Seraların yakınındaki yazlık siteler, tatil köyleri, oteller, pansiyonlar ve kampingler üretilen turfanda ve taze sebzenin en büyük pazarlarını teşkil etmektedir. Bu bakımdan Fethiye'de Salı günleri kurulan ve sadece seralarda değil çevre köylerinde de yetiştirilen ürünlerin satıldığı pazar, seracılığı geliştirmektedir. Ayrıca üç yıl önce Fethiye'de hizmete giren Gima ile Tansaş gibi süpermarketler de, seralarda taze ve turfanda sebze yetiştiriciliğini teşvik etmektedir.

Fethiye'de ithal edilen tohumların çiftçinin eline birkaç el değiştirerek gelmesi, tohum fiyatlarının artmasına neden olmaktadır. Bu tohumları ya tek bir şirket kanalıyla veya Tarım Bakanlığı'na bağlı bir birimce çiftçiye direkt satılması tohum fiyatlarını düşürecektir. Fethiye ovasında kurulacak seraların maliyetini, düşük faizli ve uzun döneme yayılmış ödeme şekilleriyle verilecek krediler düşürecektir. Üstelik ziraat sahalarının son sınırına ulaştığı ve hatta gittikçe daraldığı bu zamanda kurulacak ucuz seralarda alınan ürün de artacaktır. Ürünler en kısa zamanda pazara sunulduğu takdirde kalite korunacaktır. Bu, ancak eğitilmiş çiftçi, ucuz tohum, gübre ve mücadele ilacı, seraların kurulması için düşük faizli kredi, ucuz soğuk hava depolarında depolama olanağı yanında konserve tesislerinin kurulması ve ucuz taşıma olanaklarıyla sağlanacaktır.

Günümüzde olduğu gibi gelecekte de toprak ve su daha da önem kazanacaktır. Toprak ve su meseleleri yüzünden ülkelerarası tartışmalar çıkmaktadır. Bu durumu göz önüne alarak toprağımızı ve suyumuzu en verimli şekilde kullanmak gerektiğini unutmamalıyız. Kanımca sulama yöntemlerinde damlama sulamayı kullanmak gerekir. Bitkinin tükettiği su miktarı esas alınarak sulama yapıldığından harcanan su miktarı oldukça düşmektedir. Böylece mevcut toprak kaynaklarını da daha verimli ve dengeli kullanmak mümkün olacaktır. Ziraatte gerekli su miktarı daha entansif sulama sistemleriyle azaltılacak hem fazla sulamayla toprakların yıkanması ve verimsizleşmesi, yeraltı su seviyesinin yükselmesi, toprakların Ph derecesinin artması dolayısıyla çoraklık ve alkaliliğin fazlalaşması sınırlanacak hem de turizm sezonunda yöreye akın eden yüzbinlerce kişinin ihtiyacı olan temiz, taze ve ucuz su temini karşılanmış olacaktır. Türkiye'nin bir çok turistik kesiminde olduğu gibi Fethiye ve çevresinde de yaz aylarında su sıkıntısı ve bu yüzden su fiyatlarının pahalılığı had safhadadır.

Çalışma sahamızda ziraat ve turizm bir arada sürdürülmektedir. Son yıllarda özellikle gençlerin ve dışarıdan gelen yatırımcıların Fethiye ovasının verimli toprakları üzerine turistik tesisleri yaptırmaları sebebiyle ziraat alanları gittikçe daralmakta olup turizm faaliyetleri buna bağlı olarak ova dışına kaydırılmalıdır. Fethiye ovasında devam eden tarımsal faaliyetler turizme karşı korunarak daha da güçlendirilmelidir. Bu hem Fethiye hem de ülkemiz için daha yararlı olacaktır. Gelecekte daha önem kazanacak ziraatın Fethiye ovasında devam etmesi gerekliliği üzerinde durulmalıdır. Zira sağlıklı bir yöresel kalkınmada, ziraat ve turizm gibi mevcut kaynaklardan birinin diğerini azaltması hatta yok etmesi değil, mevcut kaynaklardan birbiriyle uyumlu ahenk içinde ve koordineli bir coğrafi mekan dahilinde birbirini tamamlar şekilde faaliyetlerinin planlanması gerekmektedir.

TÜRKİYE ZİRAATİNDE SERACILIK FAALİYETLERİNE BİR ÖRNEK:
FETHİYE OVASINDA SERACILIK VE ÖNEMİ

Fethiye Ovası bu bakımdan ilgi çekici bir örnek teşkil etmektedir.

KAYNAKÇA

- AKOVA, S., 1994, *Antalya'nın Kuzeyindeki Ovalarda Ziraat Hayatı*. (Basılmamış) Doktora Tezi, İstanbul.
- AVŞARCAN, B., 1991, *Fethiye Körfezi ve Çevresinin Jeomorfolojisi*. İstanbul Üniversitesi, Deniz Bilimleri Enstitüsü Jeomorfoloji Anabilim Dalı. (Basılmamış Doktora Tezi) İstanbul.
- BAYRAKTAR, K., 1970, *Sebze Yetiştirme*. Cilt I-II, İzmir.
- ÇOLAŞAN, U.E., 1960 *Türkiye İklimi*. Ankara.
- D.İ.E., 1991 *Genel Tarım Sayımı. Köy Genel Bilgi Anketi Sonuçları*, Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara.
- DARKOT, B., 1943, Memleketimizin Bazı Ziraat Problemleri, *Türk Coğrafya Dergisi* 3-4: 277-287, İstanbul.
- DOĞAN, M., 1998, *Fethiye Ovasında Ziraat Hayatı*. (Yüksek Lisans tezi) İstanbul.
- ERİNÇ, S., 1965, Türkiye'de Toprak Çalışmaları ve Türkiye Toprak Coğrafyasının Ana Çizgileri, *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi* 15: 1-39.
- FETHİYE TARIM İLÇE MÜDÜRLÜĞÜ, *Tarım Verileri* (1991 - 2001)
- GÖNEY, S., 1975, *Büyük Menderes Bölgesi*. İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, İstanbul.
- GÖNEY, S., 1979, *Türkiye Ziraatının Coğrafi Esasları*. İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, İstanbul.
- KARA, H., 1994, Mersin Erdemli arasında gelişen deniz turizmi, tarım Alanları İlişkisi ve Sorunları, *Türk Coğrafya Dergisi* 3: 141-161, İstanbul.
- KARABULUT, Y., 2000, Kumluca'da Seracılık, *Coğrafya Serisi*, Sayı 1, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- MACİD, F., 1985, *Türkiye'de Seracılığın Genel Görünümü. Türkiye'de Seracılık Sempozyumu*. Bildiriler Cam Pazarlama A.Ş. Yayınları, Ankara.
- RAMSAY, W.M., 1961, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası* (Çev: M. Pektaş), İstanbul.
- SERTKAYA, Ö., 1998, *Reşadiye Yarımadasının Beşeri ve İktisadi Coğrafya Etüdü* (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.
- STRUCK, E., 1986, The Innovation of Greenhouse Crops in The Mediterranean Area, *The Turkish Case, Geojournal*, s. 37-42, Germany.
- TANOĞLU, A. 1944, Ziraatımızın Coğrafi Karakteri ve Başlıca Meseleleri, *İstanbul Üniversitesi İktisat Mecmuası*, İstanbul
- TANOĞLU, A., 1964, Türkiye'de Toprak' *İstanbul Üniversitesi İktisat Mecmuası* 4, İstanbul.
- TANOĞLU, A., 1965, Dünyada Nüfus Artışı ve Doğurduğu Problemler, *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi* 15: 40-59, İstanbul.
- TARIM BAKANLIĞI DEVLET METEOROLOJİ İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, *Muğla İklimi*. Ankara
- TUNCEL, M. ve GÖÇMEN, K., 1973, Köyceğiz - Fethiye Yöresinde Bazı Coğrafi Gözlemler, *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi* 18-19: 111-138, İstanbul.
- TUNÇDİLEK, N., 1978, *Türkiye'nin Kır Potansiyeli ve Sorunları*, İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Yayını, İstanbul
- TÜRKİYE IV. SERACILIK SEMPOZYUMU, *Bildiriler*, 1989, T. Şişecam Fabrikası Yay. Ankara.